ועד היכן מגיע חמימותיה: **וחכן.** לעבור על כל פשעם: **יחוסרון כני מעוי.** יוותרו קשרי בני מעיו ויצאו בתחלואים. ל"א יהיו לו בני מעים יתירים שהוא מורה לברייות לחוטא שסומכין שימחול להם המקום שלא כל דרכיו משפטו: **אגא.** שמאריך אפו וגובה חובו ואע"ג שאינו גובה אותו מיד: **וסביביו.** לתקים הנלבקים בו: **נשערה מאוד.** לשון חוט השערה: **וורח על כל סביביו.** מעוי אימת משפטיו עליהם יותר מן הרחוקים: **והוון כל עמא.** והיה כל העם נכנסין אצל החסיד לנחמו ולא רצה לקבל תנחומין: **אמר.** להן זהו חסידכם בתמיה הרי בועט במידת הדין: **והוא מקפחו במים.** בתמיה וקיפוח הוא לשון חימוד וקיצור: **מיד נפלא.** קול בעיר: **בסולפא איפעירא.** בענף אחד אחזה עצמה ועלתה: **קרא גברא.** הא דתנן בפ"ק דיומא בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר מהו קריאת הגבר שהכריז הכרחה והיינו שקרא בגיני כרוז: **אמרון ליה.** דבית ר' שילא שיתרגם קרא התרגגול שהוא נקרא גבר: **איה לך מימר כר תרגגולא.** בתמיה אצא אם אדם שאמר גבר ה"ג קריאת הגבר אאדם קאי: **פ"ג שהיה מוווג אם הפפיונות.** וכ"ה ביומא וה"פ שגדלן וקלנן: **בעי וכו'.** רצה למנות עליהן פרנסים ולא רצו לקבל על עצמן להיות פרנסים על הצבור אמין זה כבודן: **זכה לזימנות עם גדולי הדור.** עם הממונין החשובין בישראל: **כהאי דאיגין אמן.** תמיד פ' בתרא: **נוקרין לו בכם ראש.** נרתענין מהבהרת קול: **וכרדייהו.** ולרדות מן התנור: **היו מסיקין מכפנים.** בתוך התנור ורודה מבחוץ לדפוס שהיה בתנור שכך שיהו במנחות ג' דפוסין היו שם נותנו לדפוס ועדיין הוא בצק כמין דפוס היה לה בתנור וכו' והיה אלאם דבוק מבחוץ לדפוס והיה נאפה יפה שחוס התנור שולט בו: **ואלו.** אנשי אלכסנדריא לא היו בקיאין לרדותה מן התנור אם הוא דבוק חוץ לדפוס והיו דובקין אותן בתוך הדפוס ולא היה נאפה כל צרכו מפני שעובי הדפוס מפסיק בין הבצק לתנור ונתעפש: **למעבה.** לכבודו שלא יהא לחם שולחנו מגולן בעיפוש: **י"ב מנה היו נוטלים.** כל יום מתרומת הלשכה: **אלא יהיו אומרים ממעשה וכו'.** וכתיב והייתם נקיים מה' ומישראל: **היפה מפתרת ועולה.** היה העצן עולה זקוף כתמר ומתפשט בשמי קודש ואח"כ יורד: **היפה.** מתפשטת מיד למטה בתחילת עליית העצן: **ממקום אחר.** אלא ידעה מנהגם: **היה פוסק עמה אלא הפצפש.** להמדיר את אשתו אלא תתקשט בא' מכל המינין יופיא ויתן כתובה לכך התנו עמה קודם הנישואין: **לרבות כבודם.** בחורבן הבית: **וכבוד שמים נתרבה.** שאמרו העצרת שבטים הא אלהינו הא קשון לאפי' לביתיה לא נסיב אפיה וגם האומות אמרו כן: **על הכבוד המבוקן לצדיקים.** בבנין לבעתיד: **הרי מעלה עצן לנגדי.** ומזכרתי ע"י כן חורבן הבית וגם בכבוד הצדיקים שנאמר בישעיה ועל כל מקלאיה עצן יומם ועצן ועצן וגו' ועצן זה ע"ז היה כמעלה עצן דאל"כ האיך יצאו בחופה מפני העצן אלא ודאי שהיה העצן מתפשט למעלה

משנת אליהו

ג"ל אפסר הוה מכבד בורלו. עיין מה שפירשתי בקונטרס וגם מתוכן קושיית תוס' ב"ק דהא גבי מחוגיא מת בנו בגמא דהתם היה לו אחיה נדוד הטא שנעגם עצורו כמו דמייתי עלה בסוגיא מ"ד דחמנא דתן כו' והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כמוני הטעבים וכ"מ בסוגיא דב"ק שם וכלן ה"ק אפסר הוה מכבד בורלו הכל בכבוד בלי פגם בהכוח חסידא ויקפחנו במים אלא בודאי מגלל ע"י נס וכן הוה: **אגריפס המלך שמע קולו בגרוון ח' פרסה כו'.** עמ"ש ולא סתרא הא לדתנן בתמיד שקולו היו שומעין מירחו דבאמת הוא כן רק דעובדא דאגריפס שהיה מ' רחוק מ' פרסה ושמע ומחשב לו לדבר נפלא ומתן לו מתנות אבל סוגיא דבבלי יומא כ' ע"ב קשה דקאמר והיה קולו נשמע בג' פרסאות דמשמע תמיד לא יומר וכן מצאתי בת"י דיומא שם שדמו בזה מירן הרב יוסף בר"מ וגם מירן המוס' דחו ע"ש ומסקי דפליגי הסוגיות ומ"ש המוי"ט דבתמיד מייתי לא קול של כ"ג רק של העם דוחק רב ותימה שלא הזכיר כלל לדברי התוספות דיומא:

האי דין כיף מקורר מיא והאי דין כיף אית ביה שרברובי ועד היכן שרברובותיה מטי' א"ר אליעזר (אחא) ומת בנו בצמא אמר[6] רבי חנינא מאן דאמר רחמנא וותרן יתוותרן בני מעויי אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה א"ר אחא כתיב [1]וסביביו נשערה מאוד מדקדק עמהן כחוט השערה א"ר יוסי (בר אבין) לא מטעם הזה אלא מן מה דכתיב [2]ונורא הוא על כל סביביו מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה[3] בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ושבים פעם אחת היתה בתו עוברת להנשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגבי בעון מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא עאל רבי פנחס בן יאיר לגביה בעי מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא אמר לון דין הוא חסידכון אמרו ליה רבי כך וכך היה עושה כך וכך אירע ליה אמר אפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים מיד נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו האיש אית דאמרי בסוכתא איתערית ואית דאמרי מלאך ירד כדמות ר' פנחס בן יאיר והצילה: גביני כרוז: שהיה[4] מכריז בבית המקדש [8]מה היה אומר עמדו הכהנים לעבודה ולויים לדוכנן וישראל למעמדן אגריפס המלך שמע קולו עד ח' פרסאות ונתן לו מתנות הרבה: בן גבר על נעילת שערים: תירגם[7] רב קומי דבית ר' שילא קרא גברא אכריז כרוזא [ט]אמר ליה אמור קרא תרנגולא א"ל והתנינן בן גבר אית לך למימר בר תרנגולא: [2]בן בבי על הפקיע: [6] שהיה (מזווג) מזייג פתילות ר'[1] יוסי (אסי) אאל לכופרה בעו ממנייא עלייהון פרנסים ולא קיבלון מינהן (א)אאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע ומה אם זה שנתמנה על הפתילות זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לכ"ש: בן ארזה על הצלצל: כי הא דתנינן [1] תמן [2]הניף הסגן בסודרין והקיש בן ארזה על הצלצל: הוגרם בן לוי על השיר: (ב)אמר [ח] ר' אחא נעימה יתירה היה יודע ואמרו עליו על הוגרם בן לוי שהיה מנעים את קולו בזמר וכשהיה נועץ גודלו בתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר והיו כל אחיו הכהנים נזקרין לו בבת ראש: בית [ט] גרמו על מעשה לחם הפנים: בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנים [3]מאלכסנדריאה שהיו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו לא היו בקיאין בית (ד)גרמו [א]היו מסיקין מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מתעפשת ואלו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מתעפשת כיון שידעו חכמים בדבר הזה אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו ברא שנאמר [3]כל פעל ה' למענהו הקב"ה שלחו אחריהם ולא רצו לבא עד שכפלו להן כ"ד מנה היו נוטלין ונתנו להן כ"ד רבי יהודה אומר כ"ד היו נוטלין ונתנו להן מ"ח אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כן לפני ע"ז שלהן בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה משל אחד מהן מבושמת מעולם ולא עוד אלא כשהיה אחד מהן נושא אשה ממקום אחר היה פוסק עמה ע"מ שלא תתבשם שלא יהו אומרים ממעשה פיטום הקטורת הן מתבשמות לקיים מה שנאמר [5]והייתם נקיים מה' ומישראל [ב]א"ר יוסי פעם אחת הייתי עומד בירושלם ומצאתי תינוק אחד משל בית אבטינס אמרתי לו בני מאיזו משפחה את אמר לי ממשפחת פלוני אמרתי לו בני שנתכוונו לרבות כבודן ולמעט כבוד שמים לפיכך כבודם נתמעט וכבוד שמים נתרבה אמר ר"ע שח לי שמעון בן לוגא מלקט הייתי עשבים אני ותינוק אחד משל בית אבטינס וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק אמרתי לו בני למה בכיתה אמר לי על כבוד של בית אבא שנתמעט ולמה שחקתה אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיקים לעתיד לבא ומה ראית מעלה עשן לנגדי נומיתי לו בני הראהו לי אמר לי רבי מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לברייהו א"ר יוחנן בן נורי (מלקט הייתי עשבים אני וזקן א') פגע בי זקן א' משל בית אבטינס ומגילת סמנים בידו אמר לי רבי לשעבר היו בית אבא צנועין והיו

מוסרין

תקלין חדתין

מפרסים ממסמס ג"כ לעובה לרפותן: **ויף.** סלע: **מקרר.** מולא מים קרים: **שרבוב.** תמימות ועד היכן החמימות מגיע: **ומם בנו בצמא.** כי בתרה שאדם זהיר בה מאוד אם הוא פוגם קצת בזה נענש עליו ביותר כדמלינו בפ"ז דב"מ ס"ד ב' בר"ש בר"ס יומא חד חזאי דקא נפיק ריחשא מאוניה אמר דעתאי כו' ל"ל יומא חד שמעי בזילותא לורבא מרבנן ולא מחאי כדבעי ליה כו'. והייני לפי שהיה מזהר הרבה בזה כדאמרינן במסכת מכות ס"ד ע' אוטם אזנו משמוע דמים כגון ראב"ש דלא שמיע ליה בזילותא דרבנן ושתיק וכדפי' רש"י שם ולכן אמר הכא בב"מ ולא מחאי כדאמרי לי והכא נמי שהיה אוזנו בתרה טובה זו להמליץ מים לרבים וכשאירע לו דלא נזהר כמה דבעי נענש בזה שענין נופיה: **מ"ד רחמנא וותרן.** מוותר על עבירות דלא איכפת ליה: **יחוסרון כני מעיו.** דאמרינן בפ"ג דחולין ע"ש הוא עצן ויוכונך מלמד שעשה הקב"ה כוגיות בחדש שאם נהפך ע' מהם אינו יכול לחיות והוא בני המעיים כמ"ש הערוך מלשון הדוחה דבמתא ולאיה לדבריו דסמיך לה בסוגיא עובדא דההוא גברא דבקל מפיגרא ונפיק מעייניה כו' וכמו שכל עיקר חיות האדם תלוי במעיו דקאמר שאם נהפך כו'. כן כל העולמות תלוים במעשי ב"ש בגופות או להרסם וז"ש שמי שאותר שמוותר הש"י על עבירה יחוותרן כמו ויתר לבי כו'. שלא ישמש פעולתו ואז היה נחרב העולם הקטן: **מאריך רוחיה.** הן מלאכיו כמ"ש עושה מלאכיו רוחות ממיני הפורעניות והם רצים לך והוא רחוק יכפר וגו' והרבה להשיב אפו מלגך הלף: **וגבי דידיה.** כמ"ש צור ילדך תשי שמתיצין כח פמליא של מעלה שהאדם נענה מכולם כמ"ש כי בגללם אלהים עשה וגו' וזו לדבר יחבל לו בכל כח פוגם שרשו וכל אחד גבי דידיה: **כחוט השערה.** כי יעקב איש חלק ועשו איש שעיר ולדיקים הם יסודי עולם כוללים הרבה ופגם קטן שלהן עושה רושם והן נשפטין במדת אמת ולכן היו ירחים לדיקים הרשעים שמא יגרום החטא אף חטא כל דהו ומדקדק עמהם בעוה"ז כדי שלא יכנסו כלל לפתח חטאת רוזק: **נעוכרים ושביס.** לזכות הרבים: **ולא מקבל עליה תנחומין.** שעל המת נגזר להשתכח מן הלב משא"כ על החי אינ"ש ויימלן להתנחם והיה היתה בחיים: **אפשר הוה מכבד בורלו במים.** אם היה מכבד הכל בזהירות וכבוד לשם שמים ולא פגם כלל והוא מקפחו במים בתמיה אלא ודאי תעלה: **עלפה.** שנזדמן לה גם אחזה בענף אחד ועלתה: **אגריפס המלך שמע קולו בשמנה פרסאות.** אף דקולו של כ"ג היו שומעין עשרה פרסאות כמ"ש מיריחו היו שומעין קולו של בגיני כרוז (תמיד ג' ע"ב) מ"מ הכיון עובדא הוה בסמוך שמנה פרסאות ושמע המלך שהיה שם אז: **קרא גברא.** היה מפרס מ"ש בפ"ק דיומא ולא היתה קריאת הגבר מגעת כו'. היינו שקרא גברא ואכריז כרוזא האריך בלשונו דלא לעיני שכוונתו תרגגולא וגם הטמין כוונתו לראיה מדאמר גביני כרוז מה היה אומר ז"ש אכריז כרוזא ובבבלי מסיים ליה מזה: **א"ל קרא תרגגולא.** משום דמצא בריאת היונא לדרך קודם קריאת הגבר כו' בתרגגול בימוי כו' כדאמר ביומא (כ"ם): **והתנן בן גבר על כו'.** אית לך למימר כו' אלא ע"כ גבר שייסה במשמע ואינו ראיה מה שנמצא פעם גבר על תרגגול ואידך ע"כ ס"ל דהכא ליכא למימרא אבל התם אי הוי אם אדם ה"ל למינקט מפורש דלא ליטעי בתרגגולא אלא ש"מ קריאת הגבר בתמת תרגגולא ועובדא דגביני כרוז מלמא אחריתי ומה דאמר ולא היה קריאת הגבר מגעת קאי על תרגגול וע"מ זומן: **מוווג.** רוצה שיהא שוין משום הידור: **ולא קבלון מיניה.** משום ושנא את הרבנות. ולנו לברוח מן הכבוד. א"ר תרדו שלא יכשלו במ"ש פרגם המטיל ליתה כו': **חיי נפשות עאל"ו.** שדוחה הכל והמצוה רבה ולאוי להכניס ל"ע בזה: **דאיגין אמן.** פרק בתרא דתמיד: **נוקרין.** נרתענין מהכרעת הקול: **על אלו.** שלאלכסנדריא: ה"ג **מכחון ואופין מכחון.** וכ"ה בבבלי שם ופי' רש"י הללו שבאו מאלכסנדריא לפי שלא היו יודעים לרדות מן התנור שלא יהא נשבר לפי שהוא עשוי כמין תיבה פרולה כמין ספינה והיו ירחיקים לדבקם מבפנים לתנור ואופין אותו מבחוץ. ובגרסת הספרים משונש בתוספתא והכא נמי האי שבשתא כיון דעל עו: **שבפנו לחן.** מתרומת הלשכה: **בפטוס.** לכתוש הממתנין ולערבם יפה כמו שאמר ממולח: **ומעלה עצן.** שלא היו מכירין בעצם שהוא מעלה עצן זוקף ומתמר כמקל: **נשוק.** כלומר שלא היו מתבשמין כלל ובבבלי אמר לא יפה כלה מבושמת מבתיכן. והכא נמי קאמר ולא עוד כו': **א"י ישמעאל** גרסינן: **וגרסינה לכוד שמים.** ובבבלי אמר כבוד המקום במקומו ומיעט כבודן: **המסוקן לצדיקים נע"ל.** והיינו שעתיד הקב"ה להחזיר לנו לע"ל ובבבלי הלשון שעתיד הקב"ה להחזיר לנו: **מעלה עצן עומד לנגדי.** עצם שמעלה עומד כנגדי וראיתיו ומזכרתי: **הראהו לי.** לי בלבדי שאני בודאי אהיה זהיר שלא יגיע לע"ז ולהכא טעמא שמא יעשה לע"ז: **מסורה בידי.** ובבבלי שבועה: **לבריה.** לשום אדם משום גדל בדבר: **רבי יוחנן.** ובבבלי גרסינן ר"י בן נורי ורבי ישמעאל בן לוגא במקום שמעון כ"ל לעיל:

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ז מכלי המקדש הל"יב:

ז ב שם הלכה ז ופהפגות וכ"מ:

ח ג מיי' שם הל"ח ופ"ו מתמידין הל"ז:

נוסחת הבבלי

(**א**) פתח ואמר קמיהון כו' ומה זה שלא נתמנה אלא על הפתילו' זכה למנו' כו': (**ב**) ג"ר אחא נעימה יתירה היתה לו אמרו כו' מזקרין בצח ראש: (**ג**) מאלכסנדריא של מצרים שהיו כו' ודליתן לא היו כו': (**ד**) בית גרמו היו מסיקין את התנור מבפנים כו' כיון ששמעו חכמי' כו' ולא רצו לחזור כו' לשבח אמרו לא נמצאת מעולה פת נקיה ביד בניהן כדי שלא יאמרו מלחם הפנים היו אוכלין: (**ה**) שלחו חכמים והביאו כו' כיון שמעו חכמי' כו' ולא רצו לחזור עד כו' מעולם לא יצתה אשה מהם כשהיתה מתבשמת לשוק ולא עוד אלא כשהיו נושאין ממקום אחר פוסקין עמה ע"מ שלא תתבשם כדי שלא יהו אומרין בקנו כו' מיוקר ג' (ממשפחת פלוני) ואמרתי לו בני אל מי אתה ג"ל ממשפחת אל בית אבטינס אני אמרתי לו ע"י שאמותיך בקנו לה הרבות בכבודה ולמעטו בכבודו של מקום עכשיו נתמעט כבודם ונתרבה כבוד שמים אר"ע כו':

הגהות הגר"א

[**א**] ה"ג היו מסיקין את התנור מבפנים ואופין מבפנים ולא היתה מתעפשת של אלו היו מסיקין מבחוץ ואופין מבחוץ והיתה מתעפשת כל"ל וכ"ה בבבלי שם ופי' רש"י הללו שבאו מאלכסנדריא לפי שלא היו יודעים לרדות מן התנור שלא יהא נשבר לפי שהיא עשויה כמין תיבה פרולה כמין ספינה והיו ירחיקים לדבקם מבפנים לתנור ואופין אותו מבחוץ. וגירסת הספרים משונש בתוספתא וכיון דעל עו: [**ב**] אמר ר' ישמעאל גרסינן:

גליון הש"ס

[**א**] ע' מוהרל"פ ומדברי התוס' מנחו' דף פט ע"א ד"ה ושיעבו מוכח כפי' הק"ע דקאי על עובי הפתילה וקוקות' ועי' ירושלמי יומא ועי' בת"י יומא טו ד"ה תן ובריטב"א שם:

תורה אור השלם

1. יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכֵל וּסְבִיבָיו נִשְׂעָרָה מְאֹד:
תהלים נ ג
2. אֵל נָעֳרָץ בְּסוֹד קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו
תהלים פט ח
3. כֹּל פֹּעַל יְיָ לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה: משלי טז ד
4. כֹּל הַנִּקְרָא בְשִׁמִּי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו:
ישעיהו מג ז
5. וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְיָ וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וְהֵיִיתֶם נְקִיִּם מֵיְיָ וּמִישְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יְיָ:
במדבר לב כב